

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І.Ф. КУРАСА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою Інституту політичних
і етнонаціональних досліджень
ім. І.Ф. Кураса НАН України
від 29/10/20 р., протокол № 4
Голова вченої ради,

~~член-кореспондент НАНУ~~

 Рафальський О. О.

Введено в дію наказом

від 30.11.2020 р. № 62-А

Директор Інституту,

~~член-кореспондент НАНУ~~

 Рафальський О. О.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ІНСТИТУТІ
ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ІМ. І.Ф.
КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

Київ-2020

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію інклюзивного навчання в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України (далі - Положення) розроблене на підставі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Порядку організації інклюзивного навчання у закладах вищої освіти», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року №635, інших нормативних актів у сфері освіти, Конвенції ООН про права інвалідів та ін.

1.2 Положення про організацію інклюзивного навчання в Інституті політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України (далі - Інститут) регламентує організацію навчання здобувачів вищої освіти з особливими освітніми потребами на третьому (освітньо-науковому) рівні, а також формування в Інституті інтегрованого освітнього середовища шляхом упровадження комплексу заходів, що забезпечують повноцінне залучення таких здобувачів у освітній процес для здобуття ними вищої освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей.

1.3 Інститут надає освітні послуги здобувачам вищої освіти з особливими освітніми потребами на рівній основі з іншими здобувачами вищої освіти, без дискримінації, незалежно від віку, громадянства, місця проживання, статі, кольору шкіри, соціального і майнового стану, національності, мови, походження, стану здоров'я, ставлення до релігії, а також від інших обставин, із застосуванням особистісно-орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей освітньо-наукової діяльності усіх здобувачів вищої освіти з особливими потребами, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувача вищої освіти з особливими освітніми потребами (за наявності), виданого інклюзивно-ресурсним центром.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються у таких значеннях:

1.4.1. Інклюзія - процес, який полягає в позитивному ставленні до різноманітності здобувачів вищої освіти у навчальному середовищі, сприйнятті індивідуальних особливостей розвитку особистості не як проблеми, а як можливостей для розвитку, або процес реального залучення здобувачів вищої освіти з особливими потребами до освітнього процесу в Інституті, або особлива система підготовки, яка передбачає індивідуальний підхід до здобувачів вищої освіти, відповідно до їх освітніх потреб.

1.4.2. Інклюзивне навчання - система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

1.4.3. Здобувач вищої освіти з особливими освітніми потребами (далі - Здобувач) - особа з особливими освітніми потребами, яка здобуває освіту в науковій установі і потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в наданні освітніх послуг.

1.4.4. Інклюзивне освітнє середовище - простір Інституту, в якому забезпечується сукупність умов, способів і засобів реалізації освітнього процесу з підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії з урахуванням їхніх потреб та можливостей, в якому Здобувачі можуть вільно пересуватись, навчатись, розвиватись і спілкуватись.

1.4.5. Змішана група - академічна група, у якій Здобувачі навчаються з іншими здобувачами вищої освіти.

1.4.7. Супровід - система заходів, що мають забезпечити рівний доступ до навчання, тобто усунення або мінімізацію проблем у навчанні для Здобувачів. Супровід охоплює процеси підготовки до вступу, допомогу в дотриманні процедури вступу, подальшого навчання в Інституті. Забезпечення супроводу Здобувачів дозволяє їм діяти на рівних з іншими здобувачами вищої освіти, без надання переваг.

2. Інклюзивне освітньо-наукове середовище Інституту

Формування умов для здобуття Здобувачами якісної освіти в Інституті реалізується **через:**

- розвиток матеріально-технічної бази Інституту з урахуванням потреб Здобувачів;
- забезпечення Здобувачів належним супроводом на всіх етапах взаємодії з Інститутом;
- організацію освітнього процесу з використанням сучасних інформаційних технологій;
- формування у спільноти Інституту недискримінаційного ставлення до Здобувачів;

Здобувачі навчаються в Інституті у змішаних академічних групах.

2.1. Матеріально-технічна база Інституту

2.1.1. Для комфортного навчання в Інституті Здобувачі мають право використовувати індивідуальні технічні засоби, зокрема, слухові апарати, ноутбуки, тощо.

2.1.2. Для забезпечення освітнього процесу Здобувачів можуть використовуватися засоби дистанційної комунікації при проведенні навчальних занять за освітніми компонентами освітніх програм.

2.1.3. Навчальні приміщення Інституту обладнуються, за потреби, спеціальними технічними засобами, зокрема системами підсилення звуку (індукційними петлями, радіомікрофонами тощо).

2.1.4. Для Здобувачів із проблемами пересування (з вадами опорно-рухового апарату, зору, ДЦП та ін.), освітній процес організовується у навчальних приміщеннях з безбар'єрним доступом. Архітектурна безбар'єрність зовнішнього і внутрішнього простору Інституту поступово забезпечується з урахуванням фінансових можливостей Інституту та технічних можливостей його архітектурної адаптації і передбачає, з-поміж іншого спорудження пандусів, усунення порогів, встановлення спеціальних поручнів уздовж сходинок, забезпечення належної ширини дверей, проходів між столами, створення належних санітарних умов та обладнання санітарних вузлів, тощо.

2.1.5. У разі неможливості повного пристосування наявних будівель, споруд та приміщень Інституту для потреб Здобувачів, здійснюється їх розумне пристосування.

2.1.6. Для організації самостійної роботи Здобувачів надається доступ до електронних копій навчально-методичного забезпечення.

2.2. Організація супроводу здобувачів

2.2.1. Супровід Здобувачів в Інституті реалізується через низку освітніх послуг, якими вони можуть користуватися з допомогою інших осіб. При цьому враховуються психофізичні особливості осіб, їх потреби у компенсації сенсорних вад, що заважають сприймати навчальний матеріал, соціально- психологічні фактори, що ускладнюють інтеграцію Здобувачів у наукове середовище та ін.

2.2.2. Супровід Здобувачів здійснюється за такими напрямками: технічний, педагогічний, психологічний, соціальний та ін. Усі перелічені складові системи супроводу вступають у дію поступово і можуть діяти одночасно, доповнюючи одна одну.

2.2.3. Супровід розпочинається з моменту звернення Здобувачів до Інституту.

2.2.4. Технічний супровід полягає у забезпеченні здобувачів адаптивними технічними засобами та спеціальними технологіями навчання. Технічний супровід має компенсувати функціональні обмеження Здобувачів і забезпечувати їм доступ до якісної вищої освіти. Технічний супровід може здійснюватися волонтерами з числа академічної спільноти Інституту.

2.2.5. Педагогічний супровід полягає в оптимізації викладання навчального матеріалу Здобувачів у максимально сприйнятливій для них формі, впровадження сучасних технологій навчання, забезпечення навчально-методичними матеріалами. На всіх етапах педагогічного супроводу передбачається індивідуальний супровід Здобувачів з метою допомоги у розв'язанні індивідуальних проблем опанування освітніх компонентів та наукової складової.

Такий вид супроводу здійснюють наукові відділи, які забезпечують викладання відповідних освітніх компонентів програми та наукове керівництво. Для Здобувачів із сенсорними вадами навчальні матеріали переводяться в альтернативний формат, зручний для сприйняття. Це означає застосування в

освітньому процесі найбільш прийнятних для Здобувачів методів і способів спілкування, із залученням відповідних фахівців і науково-педагогічних працівників, а також максимально можливе забезпечення доступності інформації в різних форматах (збільшений шрифт, електронний формат, аудіоформат та інші).

2.2.6. Психологічний супровід полягає у з'ясуванні психологічних особливостей Здобувачів та збереженні їхнього психологічного здоров'я, надання їм необхідної допомоги з адаптації до інтегрованого освітнього середовища, сприянні особистісному розвитку, підвищенню психологічної культури всіх учасників освітнього процесу, включаючи здобувачів вищої освіти, наукових працівників, представників адміністрації та допоміжного персоналу; моніторингу особистісного розвитку і соціальної ситуації розвитку Здобувачів, прогнозування змін освітньої ситуації та визначення її основних тенденцій.

2.2.7. Соціальний супровід полягає у заходах, спрямованих на забезпечення соціалізації Здобувачів, зокрема їх соціально-побутової, соціально-культурної та соціально-трудової адаптації. Основною функцією цього блоку є подолання соціальної ізоляції Здобувачів, сприяння збереженню і підвищенню їх соціального статусу, залучення їх до всіх сфер суспільного життя. Соціальний супровід здійснюється волонтерами з числа академічної спільноти Інституту та залученими фахівцями, і передбачає:

- інформаційно-просвітницьку діяльність, спрямовану на формування толерантного ставлення до Здобувачів у освітньому просторі Інституту;
- консультативно-методичну допомогу всім учасникам освітнього процесу.

3. Група інклюзивного супроводу

3.1. Для організації і контролю реалізації супроводу в Інституті (за необхідності) створюється група інклюзивного супроводу (далі - ГІС), до складу якої залучаються працівники Інституту, представники адміністрації та фахівці за напрямками супроводу. Склад групи затверджується на Вченій раді та оформляється наказом директора.

3.2. Супровід Здобувача в Інституті можуть здійснювати батьки (інші законні представники) або особи, уповноважені ними, соціальні працівники (робітники), волонтери.

4. Фінансування інклюзивного навчання

4.1 Інститут надає освітні послуги Здобувачам з особливими освітніми потребами за рахунок коштів державного бюджету, інших не заборонених законодавством джерел фінансування.

5. Заключні положення

5.1. Це Положення затверджується рішенням Вченої ради Інституту та вводиться в дію наказом директора.

5.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться рішенням Вченої ради Інституту та вводяться в дію наказом директора.

Погоджено: